

Beogradska filharmonija
Sezona 2021/22
Baš smo vas se uželeli

Petak, 1. april 2022.

Gabrijel Felc
Sonok Kim, klavir

Wolfgang Amadeus Mozart
Koncert za klavir i orkestar u Be-duru, br. 27

Allegro
Larghetto
Allegro

Trajanje: oko 32 minuta

—

Leonard Bernštajn
Simfonija br. 2 *Doba strepnje* za klavir i orkestar

Prvi deo
Prolog: Lento moderato
Sedam doba: Varijacije 1-7
Sedam faza: Varijacije 8-14

Drugi deo
Lamentacija: Largo
Maska: Izuzetno brzo
Epilog: Adagio - Andante - Con moto

Trajanje: oko 35 minuta

Od svih formi koje je komponovao **Wolfgang Amadeus Mozart** (1756-1791) verovatno je najveći uticaj i reformu izvršio upravo na koncertantni žanr, u najvećoj meri za dela za instrumente sa dirkama (nekoliko ranih je namenjeno isključivo čembalu). Pišući ih u prvom redu za sebe kao izvođača, još od najranijeg detinjstva cenjenog deteta virtuozu, Mozart je svoj dramski potencijal, najsnažnije iskazan na polju opere, uneo i u svoja koncertantna dela. Jedan od najpopularnijih je poslednji od dvadeset i sedam klavirskih koncerata u Be-duru K 595 nastao 1791. godine, koji je sam kompozitor premijerno izveo u Beču nekoliko meseci kasnije, što je bio i njegov poslednji javni nastup. Kao i njegova prethodna dva koncerta u istom tonalitetu K 450 i K 456 iz 1784. godine, i ovaj karakteriše lirski atmosfera, jednostavnost i kamerna faktura. Deonica soliste je, nasuprot tradiciji, zamišljena kao pratnja u odnosu na pojedine orkestarske deonice koje donose glavni tematski materijal. Čak i kada kompozitor poveri klaviru ulogu vođe, ostali instrumenti grade složenu fakturu koja se stapa sa njom. Razvojni deo, građen u složenom kontrapunktskom zamahu, vodi do reprize. Drugi stav koji odiše jednostavnošću bogato je orkestriran, dok se istovremeno solisti pruža prilika da demonstrira svoju veštinu oblikovanja melodije. Finale započinje originalnom Mozartovom pesmom *Sehnsucht nach dem Frühling* (Čežnja za prolećem), koja je nedugo posle nastanka stekla status narodne pesme. Invencija teme je maestralna, dok se u bogatom zvuku mešaju osećanja radosti i tuge.

Prema poemi britanskog pesnika Vistana Odena *Doba strepnje* **Leonard Bernštajn** (1918-1990) je 1948-49. godine komponovao istoimeno delo za solo klavir i orkestar, označivši ga kao **Druga simfonija**. Posvetio ga je Sergeju Kusevickom koji je planirao da sa njim završi svoju 25-godišnju dirigentsku karijeru u Bostonskom simfonijskom orkestru, dok je autor na premijeri svirao solističku deonicu.

Iako je Oden u trenutku izlaska poeme iz štampe 1947. godine dobio neke od najlošijih kritika u karijeri, ona mu je donela Pulicerovu nagradu, u kratkom roku doživela je četiri izdanja, a Bernštajnova simfonija zainteresovala je i koreografa Džeroma Robinsa za balet. I pored njihovih uspeha, pesnik im nije dao kredibilitet, naročito baletu.

Za mnoge, *Doba strepnje* bilo je pravi prikaz kulturnog stanja dvadesetog veka nakon završetka Drugog svetskog rata. Za Bernštajna, *jedan od najpotresnijih primera čiste virtuoznosti*

u istoriji engleske poezije i delo koje oduzima dah bilo je podloga za simfoniju bez simfonijske forme. Umesto četiri tradicionalna stava namenjenih isključivo orkestru, kompozicija je podeljena u dva dela sa po tri odseka za klavir i orkestar koja se izvode bez pauze. Muzički sadržaj strogo prati tekstualni bez namere da bude previše programski, a uloga pijaniste predstavlja autobiografskog protagonistu u teškoj i problematičnoj potrazi za verom. Priča prati četiri stranca koji se upoznaju u njujorškom baru tokom rata i u formi antičke ekloge (pastoralna poezija pisana u dijalozima) izlažu svoja viđenja života. *Prolog* predstavlja protagoniste, *Sedam doba* je njihov razgovor o životnim dobima od rođenja do smrti, a *Sedam faza* je simbolična potraga za „praistorijskom srećom“, oba u formi varijacija koje donose različita raspoloženja i fature. *Lamentacija*, u romantičarskom maniru govori o gubitku životnog oslonca, *Maska* je u formi skerca za klavir i perkusije u džez-stilu, slika noćne zabave sa ljubavnom pričom, dok se kroz *Epilog* u zoru svi na kraju zadovoljni razilaze, vraćajući se svakodnevnim životima. Žureći da završi delo, Bernštajn je poslednji segment završio tri sedmice pre premijere, bez soliste u njemu. Nezadovoljan rezultatom, 1965. godine ga je preradio, namenivši klaviru značajnu ulogu sa završnom kadencom ispred Kode.

Danica Maksimović